

Piotr Iwan

Uniwersytet Śląski w Katowicach

INTERNETOWE MATERIAŁY UZUPEŁNIAJĄCE W NAUCZANIU JĘZYKA NIEMIECKIEGO – KRYTERIA WYBORU I OCENY

Supplementary internet materials for teaching German – criteria for their selection and evaluation

The article aims to present the issue of evaluating selected supplementary materials with reference to traditional coursebooks for German available on the Internet. The analysis concentrates on publishers' websites that offer an array of coursebooks and didactic aids such as dictionaries or spell-checkers. Additionally, we propose to make use of on-line texts and various sorts of authentic materials that have not been tailored for teaching purposes. We also provide criteria for systematic evaluation of educational computer programs and multimedia materials based on the analysis of information available on www.bundestkanzlerin.de, www.goethe.de, www.hueber.de. We conclude by constructing a catalogue of criteria that will be implemented in evaluating the applicability and quality of Internet materials for teaching German as a foreign language.

1. Wprowadzenie

W tradycyjnej dydaktyce języków obcych, w tym języka niemieckiego, wykorzystywane były (i są nadal) materiały glottodydaktyczne w postaci drukowanych podręczników, uzupełniane z biegiem czasu o teksty na nośnikach medialnych typu: taśmy i kasety audio i video, płyty CD i DVD oraz ostatnio informacje i materiały pomocnicze zawarte na stronach internetowych wydawnictw wytwarzających podręczniki. Integralną częścią podręczników są zatem materiały multimedialne (por, Bednarek, 2006), które zostały stworzone lub zaadaptowa-

ne dla potrzeb dydaktycznych zgodnie z aktualną koncepcją interkulturowego postkomunikatywnego nauczania języków obcych. Nauczyciele i uczniowie nie poprzestają jednak na podręcznikach i wykorzystują również inne źródła informacji dostępne w Internecie, pochodzące ze stron instytucji edukacyjnych, kulturalnych, politycznych, jak też uzyskane ze źródeł mniej oficjalnych, a nawet stron osób prywatnych. Aby proces nauki języka obcego przebiegał efektywnie, powinien być on wspomagany poprzez materiały glottodydaktyczne niebudzące zastrzeżeń odnośnie ich jakości i przydatności dydaktycznej. W niniejszym artykule podejmę próbę krytycznej analizy informacji internetowych na stronach wybranych instytucji w krajach niemieckiego obszaru językowego, jak też spróbuję stworzyć zestaw kryteriów przydatnych do oceny jakości uzupełniających materiałów internetowych, służących do nauki języka niemieckiego na poziomie średnio zaawansowanym i zaawansowanym.

2. Tradycyjne i nowoczesne materiały glottodydaktyczne w nauczaniu języka niemieckiego

Już w latach 70-tych XX. wieku rozwijała się intensywnie teoria preparacji i ewaluacji materiałów glottodydaktycznych (por. Pfeiffer, 1979), która w następnych dziesięcioleciach poczyniła znaczące postępy (por. Pfeiffer, 2001), przyczyniając się do powstawania coraz to nowszych generacji podręczników do nauki języków obcych⁵⁵. Pfeiffer (2001: 162nn) wyróżnia następujące grupy materiałów glottodydaktycznych: materiały w szerszym rozumieniu (sensu *largo*) i materiały w węższym rozumieniu (sensu *stricto*) oraz materiały oryginalne (niedydaktyzowane i dydaktyzowane), jak również materiały preparowane dla potrzeb procesu dydaktycznego. Istotę materiałów sensu *largo* i sensu *stricto* ujmuje poniższy cytat: „Materiały glottodydaktyczne sensu *largo* to materiały oryginalne wykorzystywane okazjonalnie dla celów dydaktycznych, a materiały glottodydaktyczne sensu *stricto*, to materiały preparowane specjalnie dla procesu nauczania” (Pfeiffer, 2001: 162)

W dzisiejszych czasach w skład nowoczesnego podręcznika wchodzi zintegrowane ze sobą i wzajemnie komplementarne elementy tradycyjne w postaci podręcznika i ćwiczeń, poradnika metodycznego, jak również elementów audiowizualnych i multimedialnych, co trafnie ujmuje poniższy cytat: „Unter Lehrwerken werden heutzutage – wie bekannt – solche Materialien verstanden, die nicht einzeln, sondern in einem Medienverbund auftreten und neben Lehrbüchern Arbeitsbücher, Lehrerhandreichungen, audiovisuelle Medien sowie andere Zusatzmaterialien umfassen” (Zawadzka, 2008: 21)

W związku z powyższym do historii nauczania języków obcych należy wyłączone stosowanie klasycznych podręczników w formie mediów drukowanych, natomiast coraz bardziej powszechne staje się zastosowanie materiałów glottodydaktycznych w postaci elektronicznej i multimedialnej, a co za tym idzie kompetencja medialna uczniów i nauczycieli decyduje o jakości i efektywności

⁵⁵ Odnośnie poszczególnych generacji podręczników do nauki języka niemieckiego w Polsce por. Zawadzka, 2008:21–33.

nauczania i uczenia się języków obcych. Dobitnie oddaje ten stan rzeczy poniższe stwierdzenie:

„Kompetencja medialna nauczycieli – i w pewnym stopniu uczniów – w obszarze medium elektronicznego decyduje o jakości materiałów edukacyjnych wykorzystywanych na lekcjach.” (Gajek, 2002: 46)

O skuteczności stosowania glottodydaktycznych materiałów uzupełniających i o jakości procesu nauczania języków obcych decydują również inne czynniki, które spróbujemy scharakteryzować, przedstawiając specyfikę zastosowania materiałów wspomagających nauczanie języka niemieckiego, które są dostępne poprzez nowoczesne medium, jakim jest Internet.

3. Materiały uzupełniające dostępne w Internecie wspomagające nauczanie języka niemieckiego

Wśród stron internetowych, oferujących materiały uzupełniające do wykorzystania na lekcjach języków obcych wyróżniamy za Gajek (2002: 46.48): 1) strony nieedukacyjne, 2) edukacyjne strony językowe oraz 3) strony wydawnictw podręczników językowych. W przypadku nauczania języka niemieckiego jako obcego do pierwszej grupy należą np. następujące strony: www.bundeskanzlerin.de, www.deutschewelle.de, strony wybranych instytucji kultury, miast itp. Do drugiej grupy można zaliczyć np. stronę www.goethe.de (stronę Instytutu Goethego), strony uniwersytetów i innego typu szkół w krajach niemieckojęzycznych. Trzecią grupę stanowią strony wiodących wydawnictw podręcznikowych, np. www.hueber.de, www.hueber.pl, www.langenscheidt.pl, www.lektor-klett.com.pl, www.wsip.pl itd.

Niezwykle przydatne w nauczaniu języka niemieckiego materiały pomocnicze w postaci programów komputerowych oraz wydawnictw w formie elektronicznej są dostępne np. na stronie www.duden.de. Są to słowniki (m.in. ortograficzny, wyrazów obcych, wymowy, etymologiczny, synonimów itp.) oraz programy komputerowe do korekty ortograficznej tekstu (Duden Korrektor i Duden Korrektor plus) oraz różnego rodzaju poradniki językowe, ułatwiające wyjaśnianie wątpliwości powstających podczas nauki i stosowania języka niemieckiego. Po dokonaniu omówienia wybranych kryteriów oceny materiałów glottodydaktycznych w rozdziale 4 w rozdziale 5 przeprowadzimy na ich podstawie ewaluację wybranych materiałów internetowych stosowanych współcześnie w dydaktyce języka niemieckiego.

4. Wybrane kryteria oceny jakości dydaktycznej uzupełniających materiałów internetowych

Pfeiffer (2001: 177nn) wyróżnia szereg kryteriów służących ewaluacji materiałów glottodydaktycznych, które mogą mieć z powodzeniem zastosowanie również do oceny materiałów uzupełniających dostępnych w Internecie. Kryteria te są podzielone na grupy, wśród których najistotniejsze wydają się:

1. Kryteria dotyczące edycji materiałów (por. Pfeiffer, 2001:178–179):
 - kryterium adresatywności – czy materiały są oparte o określone programy nauczania i adresowane do konkretnych grup uczniów (z uwzględnieniem typów szkół i warunków nauczania);
 - kryterium kompletności i koherencji materiałów – czy materiały są kompletne i spójne z ogólną koncepcją danego podręcznika do nauki języków obcych. W przypadku materiałów uzupełniających ważne jest, czy są one dostatecznie zintegrowane z materiałami podstawowymi;
 - kryterium typograficzne – czy szata graficzna jest atrakcyjna, czy występują przejrzyste rysunki, które współgrają z tekstem i umożliwiają wyróżnienie elementów ważnych i mniej ważnych.
2. Kryteria dotyczące warunków nauczania (por. Pfeiffer, 2001: 179–180):
 - kryterium koherencji materiałów z programami nauczania – informacje te powinny być zawarte w samych programach nauczania w postaci zestawu zagadnień przeznaczonych do realizacji, bądź w materiałach uzupełniających (np. poradnikach metodycznych dla nauczycieli na stronach wydawnictw edukacyjnych);
 - kryterium celu i poziomu nauczania – materiały uzupełniające powinny służyć osiągnięciu celów wynikających z programu nauczania dla konkretnej grupy uczniów na danym poziomie nauczania – ich wyboru i ewaluacji dokonuje nauczyciel.
3. Kryteria ewaluacji odnoszące się do uczniów (por. Pfeiffer, 2001: 181–183):
 - wiek i płeć uczniów – materiały uzupełniające powinny być dobierane adekwatnie do wieku i płci uczących się, np. z uwzględnieniem specyfiki zainteresowań, rodzajów hobby i sposobów spędzania czasu wolnego w różnych grupach wiekowych i ze względu na różnice między płciami w tym zakresie;
 - pochodzenie i środowisko społeczne uczniów – internetowe materiały uzupełniające powinny być dobierane tak, aby uwzględnić potrzeby danego środowiska oraz przyczyniać się do wzrostu motywacji wśród uczniów do korzystania z tego typu źródeł informacji;
 - znajomość innych języków obcych – wśród uczniów władających biegle innymi językami obcymi można wykorzystać również materiały informacyjne w tych językach (np. teksty dotyczące komputerów w języku angielskim);
 - profil kształcenia i specyficzne zainteresowania uczniów – w zależności od typu szkoły i zainteresowań uczniów można rozwijać autonomiczne uczenie się w oparciu o zalecane przez nauczyciela materiały, spośród których uczniowie sami dokonują wyboru.

Również w stosunku do programów komputerowych wspomagających nauczanie i uczenie się języków obcych formułowane są kryteria ich oceny, wśród których do najważniejszych można zaliczyć następujące (por. Gajek, 2002: 44–45):

1. Kryteria istotne z punktu widzenia nauczycieli – treści językowe powinny odpowiadać wymaganiom programowym i potrzebom edukacyjnym uczniów.
2. Kryteria ważne dla ucznia – najważniejsze jest dopasowanie programu do odpowiedniego przedziału wiekowego uczniów.
3. Kryteria odnoszące się do języka i umiejętności językowych – język w programie musi być poprawny i prezentowany w jasno określonym kontekście kulturowym i sytuacyjnym.
4. Kryteria odnoszące się do procesu nauczania wspomaganego komputerem – wykorzystanie programu powinno być uzasadnione multimedialnością i interaktywnością, które powodują wzrost jakości i efektywności nauczania.
5. Kryteria techniczne – prawidłowy dobór kolorów, czytelność czcionek i grafiki, intuicyjna nawigacja w programie.

W oparciu o analizę kryteriów służących ocenie autentycznych materiałów internetowych dla potrzeb procesu dydaktycznego można dostrzec ich zalety, do których należą m. in. (por. Pado, 2006: 431–432):

1. Włączanie do programu nauczania aktualnej tematyki
2. Prezentacja najnowszej leksyki w zakresie określonych tematów
3. Prezentacja języka w jego zróżnicowaniu stylistycznym (styl potoczny, publicystyczny, specjalistyczny itp.)
4. Pogłębianie przez uczniów wiedzy kulturoznawczej i realioznawczej z danego obszaru językowego
5. Rozwijanie motywacji do uczenia się
6. Kształtowanie autonomii i samodzielności u uczniów
7. Konfrontacja umiejętności zdobytych w szkole z faktyczną znajomością języka
8. Wzbogacanie klasycznego podręcznika materiałami multimedialnymi (do całkowitego wykluczenia go w przyszłości).

Wymienione kryteria wyboru i ewaluacji internetowych materiałów uzupełniających stosowanych wspomagająco w procesie nauczania języka niemieckiego należałoby uzupełnić o kryteria odnoszące się do samych tekstów multimedialnych, gdyż to głównie teksty decydują wciąż o jakości materiałów glottodydaktycznych.

Jak już wcześniej wspomniano, teksty powinny być poprawne pod względem merytorycznym i formalnym, w tym również pozostawać w zgodzie z najnowszymi obowiązującymi zasadami ortografii niemieckiej. Nauczyciele mogą korzystać z celu sprawdzenia poprawności ortograficznej tekstów z programów *Duden Korrektor* lub *Duden Korrektor Plus* dostępnych w formie Download na stronie www.duden.de lub w księgarniach w postaci odpowiednich programów na płytach CD.

Jeżeli chodzi o wstępny pomiar trudności tekstu, można korzystać z formuł typu Flesh lub LIX, gdzie wyznacznikiem stopnia trudności jest długość wyrazów,

długość zdań i ich wzajemne relacje (por. m.in. Laveau, 1985: 39nn, Iluk, 2008: 147nn).

O stopniu trudności i zrozumiałości tekstów decydują nie tylko ich elementy syntaktyczne i leksykalne, lecz przede wszystkim warunki percepcji tekstu i cechy oraz predyspozycje uczniów, co obrazuje poniższy cytat:

“Nieuwzględnienie problemów percepcji tekstu niewątpliwie wpływa negatywnie na ich jakość dydaktyczną, a w konsekwencji na poziom kształcenia, a przede wszystkim na stan emocjonalny i psychiczny uczących się, którzy codziennie przeżywają problemy przy nieudanych próbach zrozumienia tekstów i zapamiętania zawartych w nich informacji.” (Iluk, 1999: 1)

O stopniu trudności i zrozumiałości tekstu oraz o tym, czy przyczynia się on do rozwijania wśród uczniów kompetencji interkulturowej decyduje również interakcja materiałów glottodydaktycznych z samym uczniem i w związku z tym faktem przy ewaluacji pomocniczych materiałów glottodydaktycznych należy uwzględniać stosowne kryteria interkulturowe (por. Jańska, 2007:87–88), spośród których następujące wydają się nam niezwykle istotne:

1. Prezentowanie przez materiały glottodydaktyczne stosownych informacji socjokulturowych – zgodnie z wytycznymi zawartymi w *Europejskim systemie opisu kształcenia językowego*.
2. Odpowiednia jakość elementów wizualnych (jakość obrazów, ich treść, aktualność, reprezentatywność, adekwatność w stosunku do tekstu).
3. Kontrastywne przedstawianie kultury kraju ojczystego uczniów i krajów, w których używany jest dany język (w naszym przypadku język niemiecki).
4. Przedstawienie omawianych problemów z różnych punktów widzenia (z różnych perspektyw) i rozwijanie wrażliwości uczniów na postrzeganie danego zagadnienia przez inne osoby.
5. Uwzględnianie różnorodności regionalnej w zakresie omawianych tematów (w naszym przypadku różnorodności w poszczególnych krajach niemieckiego obszaru językowego).

Powyższe zestawienia kryteriów mają charakter globalny i podlegają one rozwinieciu i uszczegółowieniu w stosunku do konkretnych materiałów i warunków nauczania. Celem naszego referatu nie jest szczegółowa ewaluacja internetowych materiałów uzupełniających wspomagających proces nauczania języka niemieckiego, a jedynie pokazanie przykładów takich materiałów i dokonanie ich globalnej oceny, jak również przedstawienie katalogu kryteriów, który może znaleźć zastosowanie do analizy takich materiałów.

5. Ocena wybranych internetowych materiałów uzupełniających do nauki języka niemieckiego

Zgodnie z podziałem uzupełniających materiałów internetowych dokonany w punkcie 2 poddamy teraz analizie przykładowe materiały należące do każdej z wymienionych trzech grup:

1. Jako materiały pochodzące ze stron nieedukacyjnych – wystąpienia Kanclerz Federalnej Angeli Merkel dostępne na stronie www.bundeskanzlerin.de.
2. Jako przykład edukacyjnych stron językowych – stronę Instytutu Goethego www.goethe.de.
3. Jako przykład materiałów na stronach wydawnictw podręcznikowych – materiały uzupełniające do podręcznika *Tangram* umieszczone na stronie www.hueber.de.

Wystąpienia Kanclerz Angeli Merkel są dostępne na stronie www.bundeskanzlerin.de w formie plików MP3 i MP4, jak również dołączona jest do nich transkrypcja tekstów wystąpień w formacie PDF. Czas trwania wystąpień wynosi od 3–5 minut, wielkość plików MP4 waha się między 20–30 MB, MP3 w granicach 2–3 MB. Pod względem technicznym wystąpienia te są zatem ogólnodostępne i nie wymagają specjalnego oprogramowania. Jeśli chodzi o stopień wymaganych umiejętności językowych, teksty te są przeznaczone dla średniozaawansowanych i zaawansowanych. Spektrum tematyczne jest duże i obejmuje zagadnienia z dziedziny polityki, historii, kultury, ekonomii, edukacji, jak też inne bieżące kwestie dnia codziennego i każdy uczący się z pewnością znajdzie tutaj tematy, które go zainteresują. Korelacja z programem nauczania jest tu raczej luźna i do nauczyciela zależy wybór poszczególnych wystąpień przydatnych do wykorzystania w procesie dydaktycznym. Jeżeli chodzi o stopień trudności tekstu, to jest on stosunkowo wysoki, natomiast nauczyciele dysponując transkrypcją tekstu mogą dokonać jego dydaktyzacji w fazie przed recepcją, w trakcie recepcji po recepcji. Stosowanie tych wystąpień na lekcjach języka niemieckiego powinno mieć miejsce okazjonalnie, gdyż zbyt częste ich używanie może doprowadzić do monotonii i znużenia tematami politycznymi. Wystąpienia te mogą służyć jako przyczynek do dyskusji na poruszane w nich tematy, stanowić podstawę ćwiczeń na rozumienie ze słuchu, czy też tzw. dyktand z lukami, które można stworzyć dość szybko przy użyciu programu *Übungsblätter selbstgemacht* na stronie www.goethe.de.

Sama strona www.goethe.de przeznaczona jest jako wszechstronne wsparcie procesu nauczania i uczenia się języka niemieckiego. Dostępne są tutaj zarówno materiały dydaktyczne do bezpośredniego zastosowania na lekcjach języka niemieckiego, jak też w procesie samokształcenia uczniów wspomagane przez komputer i Internet. Nauczyciele mogą tutaj znaleźć wiele inspiracji twórczych i wskazówek metodyczno-dydaktycznych. Jako materiały uzupełniające (poddane dydaktyzacji) mogą służyć np. informacje z grupy *Deutsche Welle Nachrichten mit Glossar* zatytułowane *Top Thema mit Vokabeln*, które ukazują się co kilka dni w formie plików MP3 i transkrypcji tekstów wraz z listą słów. Od października 2008 ukazują się też informacje w postaci plików MP4 zatytułowane *Video Thema*, do których dołączona jest transkrypcja tekstów nagrań oraz ćwiczenia językowe na poziomie średnio zaawansowanym. Tematy tych nagrań są różnorodne i dotyczą aktualnych problemów politycznych, kulturalnych, gospodarczych itp. sposób ich przedstawienia uwzględnia często postulaty interkulturowego nauczania języków obcych, czyli ukazuje różne ujęcia

tego problemu z punktu widzenia przedstawicieli różnych kultur i narodowości. Poza tym w tych wiadomościach przedstawiane są problemy dotyczące całego świata, np. ekologia, problemy socjalne, ekonomiczne, rozwój nowoczesnych technologii itp., które są niezwykle aktualne i poprzez to motywujące uczniów i studentów do nauki języka niemieckiego. Pliki MP3 i MP4 nie wymagają szczególnego oprogramowania komputerowego i informacje w nich zawarte są dostępne praktycznie dla każdego. Korelacja materiałów uzupełniających na stronie www.goethe.de z programami nauczania jest dość luźna, ale stanowi to ich zaletę, gdyż nauczyciele różnych typów szkół mogą je dostosowywać i adaptować do potrzeb procesu dydaktycznego. Na stronie www.goethe.de znajduje się wiele informacji kulturoznawczych i realioznawczych dotyczących współczesnych Niemiec, jak też pewna ilość informacji historycznych. Osobny rozdział stanowią tutaj materiały pomocnicze do wczesnoszkolnego nauczania dzieci oraz czasopisma metodyczne dla nauczycieli.

Materiały uzupełniające do podręcznika *Tangram* umieszczone na stronach www.hueber.de i www.hueber.pl dotyczą różnorodnych aspektów realioznawstwa i kulturoznawstwa krajów niemieckiego obszaru językowego. Do każdego rozdziału z kolejnych trzech części podręcznika dostępne są materiały w postaci plików PDF, w których występują postaci fikcyjne z podręcznika w powiązaniu z faktami dotyczącymi życia kulturalnego, politycznego, gospodarczego itp. Uwzględniono m.in. następujące tematy: położenie geograficzne i najważniejsze dane na temat krajów niemieckojęzycznych, rodzina, pieniądze, zakupy, praca, dzieci, kariera, urlop, zdrowie i medycyna, Berlin, wybrane elementy historii Niemiec, Wiedeń, miłość i małżeństwo, przyjaźń, serial kryminalny *Tatort* itd. Problemy powyższe są przedstawione często z różnych perspektyw, zarówno w ujęciu współczesnym, jak też z perspektywy historycznej. Informacjom tekstowym towarzyszą obrazki, fotografie, tabelki i schematy, które ułatwiają percepcję i zapamiętywanie informacji. Korelacja poszczególnych materiałów uzupełniających z odpowiednimi rozdziałami podręcznika podstawowego jest ścisła, progresja tematyczna jest zachowana. W materiałach powyższych uwzględniono wszystkie kraje niemieckiego obszaru językowego i ich różnorodność regionalną, elementy wiedzy socjokulturowej są zgodne z wytycznymi zawartymi w *Europejskim systemie opisu kształcenia językowego*. Pod względem technicznym dostępność materiałów w postaci plików PDF nie stanowi problemu, teksty spełniają wymagania nowej ortografii języka niemieckiego, ich stopień trudności jest adekwatny do średnio zaawansowanej znajomości języka. Prezentowane treści odpowiadają podstawie programowej dla szkół ponadgimnazjalnych, a sposób ich prezentacji jest adekwatny do nawyków percepcji i możliwości intelektualnych młodzieży.

Podsumowując rozważania na temat oceny przydatności i jakości dydaktycznej internetowych materiałów uzupełniających w procesie nauczania języka niemieckiego, należy stwierdzić, że dobrym sposobem ewaluacji tych materiałów byłoby dokonanie ich oceny przez uczniów i nauczycieli przy zastosowaniu ankiety opartej na kryteriach umożliwiających wyznaczenie stopnia intensywności poszczególnych cech badanych materiałów w skali punktowej od 1 do 5. Propo-

nowane kryteria oceny jakości uzupełniających materiałów internetowych przedstawione zostaną poniżej w formie tabeli zawierającej kryteria odnoszące się do treści, poprawności i stopnia trudności tekstów, jak również innych elementów decydujących o ich atrakcyjności i dydaktycznej przydatności.

6. Katalog kryteriów do oceny przydatności dydaktycznej materiałów internetowych

W poniższej tabeli prezentujemy zestaw kryteriów do analizy jakości i przydatności dydaktycznej internetowych materiałów uzupełniających, które mają wspierać proces nauczania i uczenia się języka niemieckiego. Zestawienie to ma charakter otwartego katalogu, który można uzupełniać i modyfikować w miarę potrzeb wynikających z celów i zadań w nauczaniu języka niemieckiego konkretnej grupy uczniów. Skala ocen od 1 do 5 jest umowna i może również podlegać modyfikacjom. Ocena przydatności dydaktycznej konkretnych materiałów uzupełniających jest subiektywna i kryteria poniższe nie mają charakteru uniwersalnego. Tabela może być stosowana w postaci ankiety dla uczniów lub nauczycieli, przed której przeprowadzeniem ankietę powinien objaśnić ankietowanym, co rozumie się pod poszczególnymi kryteriami i jaki jest cel samej ankiety. Ankieta składa się z kryteriów jak w poniższej tabeli:

Kryterium	1	2	3	4	5	Uwagi
Aktualność tematyczna i merytoryczna						
Poprawność językowa (w tym zgodność z zasadami nowej ortografii)						
Odpowiednia gęstość nowych informacji						
Stopień trudności tekstu adekwatny do poziomu uczących się						
Motywowanie uczniów do pracy własnej						
Integracja z treściami podręcznika						
Przekazywanie stosownej wiedzy socjokulturowej						
Właściwa jakość elementów wizualnych						
Przedstawianie omawianych problemów z różnych perspektyw						
Uwzględnianie różnorodności regionalnej						

Skala ocen jest następująca:

1. Kryterium nie jest spełnione w najmniejszym stopniu.
2. Kryterium jest spełnione w minimalnym stopniu, istnieje wiele zastrzeżeń.
3. Kryterium jest spełnione w dostatecznym stopniu, chociaż istnieją zastrzeżenia.
4. Kryterium jest spełnione w dobrym stopniu, istnieją małe zastrzeżenia.
5. Kryterium jest w pełni spełnione, brak jest zastrzeżeń.

Aby uzyskać rzetelny obraz badanych materiałów uzupełniających, należałoby przeprowadzić ankietę z ilością osób pozwalającą na uzyskanie wiarygodności statystycznej, co w warunkach szkolnych nie zawsze jest możliwe. Tym niemniej nauczyciele mogą w celu uzyskania wstępnej orientacji odnośnie przydatności dydaktycznej wybranych materiałów uzupełniających z powodzeniem stosować powyższy katalog kryteriów, odpowiednio go modyfikując i uzupełniając w zależności od własnych potrzeb.

7. Wnioski końcowe

Z poczynionych rozważań teoretycznych oraz analiz uzupełniających materiałów glottodydaktycznych dają się wyprowadzić wnioski potwierdzające tezę, że we współczesnym nauczaniu języków obcych nie jest możliwa rezygnacja ze wsparcia mediów elektronicznych i Internetu. W procesie dydaktycznym należy jednak wykorzystywać materiały uzupełniające z umiarem, aby nigdy ich forma nie dominowała nad treściami nauczania. Podstawową zasadą powinno być korzystanie z materiałów pochodzących z wiarygodnych i sprawdzonych źródeł, które dają się zintegrować z programem nauczania oraz wiodącymi materiałami glottodydaktycznymi. Nauczyciele mogą dokonywać wstępnie oceny przydatności konkretnych materiałów internetowych przy użyciu kryteriów adekwatnych do poziomu nauczania i uwzględniających specyfikę danej grupy uczniów lub studentów. Należy też przy planowaniu konkretnego kursu językowego uwzględniać kompetencje medialną osób uczących i nauczanych oraz ich nawyki i przyzwyczajenia. Zastosowanie nowoczesnych materiałów internetowych powinno stanowić środek służący poszerzaniu i pogłębianiu kompetencji językowej osób uczących się, nie może to być nigdy cel sam w sobie.

BIBLIOGRAFIA:

- Bednarek, J. 2006. *Multimedia w kształceniu*. Warszawa: PWN.
- Gajek, E. 2002. *Komputery w nauczaniu języków obcych*. Warszawa: PWN.
- Iluk, J., 1999. „Możliwości prognozowania stopnia trudności rozumienia tekstów, na przykładzie polskich i niemieckich tekstów do nauczania geografii”. (w) *Język - biznes - media* (red. J. Arabski). Katowice: Wyższa Szkoła Zarządzania Marketingowego i Języków Obcych, 123–132.
- Iluk, J. 2008. „Die Verständlichkeit der deutschen, österreichischen, schweizerischen und polnischen Verfassung. Versuch einer komparatistischen Analyse

- se“. (w) *Verständlichkeit als Bürgerrecht? Die Rechts- und Verwaltungssprache in der öffentlichen Diskussion* (red. K.M. Eichhof-Cyrus i G. Antos). Mannheim: Dudenverlag, 136–154.
- Jańska, M., U. 2007. „Entwicklung der interkulturellen Kompetenz anhand von Materialien für den Fremdsprachenunterricht“. (w) *Glottodidactica*, vol. XXXIII, 83–94.
- Laveau, I. 1985. *Sach- und Fachtexte im Unterricht. Methodisch- didaktische Vorschläge für den Lehrer*. München:Goethe Institut.
- Pado, A. 2006. „Adaptacja dydaktyczna autentycznych materiałów multimedialnych“. (w) *Komunikacja językowa w społeczeństwie informacyjnym* (red. J. Krieger-Knieja i U. Paprocka-Piotrowska). Lublin, Towarzystwo Naukowe KUL, 431–441.
- Pfeiffer, W. 1979 : *Teoretyczne podstawy preparacji materiałów glottodydaktycznych*. Warszawa: PWN.
- Pfeiffer, W. 2001. *Nauka języków obcych od praktyki do praktyki*. Poznań: Wagros.
- Zawadzka, E. 2008. „Eröffnungsvortrag: Geschichte der Deutschlehrbücher in Polen“. (w) *Deutsch lernen und lehren mit Lehrwerken* (red. J. Janoszczyk, L. Krzysiak i J. Żmudzki). Lublin:Wydawnictwo UMSC, 21–33.

